T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 281
KARAR NO : 2015 / 298
KARAR TR : 4.5.2015

ÖZET : İmar planında yeşil alanda kalan dava konusu taşınmaza, zeminde de yeşil alan olarak düzenlenmek sureti ile fiilen el atıldığı konusunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığı ve dosya içine davalı vekili tarafından ibraz edilen delillerle de söz konusu durumun sübuta erdiği anlaşılmakla; açılan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M.Ç.
Vekili : Av.B.A.
Davalı : Aksaray B.B.
Vekili : Av.C.A.

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin Aksaray ili, Merkez İlçesi, Küçük Bölcek Mahallesi, Ada No: 972, Parsel No:1 olan taşınmazın maliki olduğunu, taşınmazların imar planında yeşil alan olarak ayrıldığını, taşınmazların imarlı alan olduğunu, uzun yıllar programa alınmayan imar planının fiilen hayata geçirilmesi nedeniyle kamulaştırma cihetine gitmeyen davalı idarece pasif ve suskun kalınmak ve işlem tesis edilmemek suretiyle taşınmaza müdahale edildiğini, bu haliyle davalı idarenin eyleminin mülkiyet hakkının özüne dokunan ve onu ortadan kaldıran bir niteliğe sahip bulunan kamulaştırmasız el atma olgusunun varlığı için yeterli bulunduğunu belirterek; kamulaştırmasız el atma ve taşınmazın imar planında kamu hizmet alanı olarak işlevlendirilmesi nedeniyle mülkiyetin bedele çevrilerek değer karşılığı olan 600.000,00 TL'nin davacıya ödenmesine, fazlaya ilişkin tüm yasal talebi dava ve ıslah hakları saklı kalmasına karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Aksaray 1.Asliye Hukuk Mahkemesi: 01.10.2012 gün ve 2012/343 Esas, 2012/434 Karar sayılı kararı ile aynen; "3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesinde, "İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakati aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re'sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikçe kullanılır.

Belediyeler veya valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında bunların yüzölçümlerinden yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında "düzenleme ortaklık payı" olarak düşülebilir. Ancak, bu maddeye göre alınacak düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde kırkını geçemez.

(Değişik üçüncü fikra: 3/12/2003-5006/1 md.) Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tâbi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim kurumlan, yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumî hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.

Düzenleme ortaklık paylarının toplamı, yukarıdaki fikrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olduğu takdirde, eksik kalan miktar belediye veya valilikçe kamulaştırma yolu ile tamamlanır.

Herhangi bir parselden bir miktar sahanın kamulaştırılmasının gerekmesi halinde düzenleme ortaklık payı, kamulaştırmadan arta kalan saha üzerinden ayrılır.

Bu fikra hükümlerine göre, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz. Ancak, bu hüküm o parselde imar planı ile yeniden bir düzenleme yapılmasına mani teşkil etmez..hükmü yer almıştır.

Anılan madde uyarınca, yapılan imar düzenlemesi sonucunda "...resen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir..." denildiğine göre, idarenin "resen tescil işlemlerini yaptırmak" şeklindeki bu yetkilerini idari nitelik taşıyan uygulama işlemlerinin doğrudan sonucu olarak kullandığı; bir başka ifadeyle, tapuya yapılan tescilin idari işlemlerin icrası niteliğinde olduğu açıktır.

Olayda, davacı vekili tarafından Hashas Mahallesi, 3331 ada, 4 sayılı parselde bulunan taşınmazdaki hissesine kamulaştırmasız elatıldığından bahisle taşınmazın bedelinin tespiti ile yasal faiziyle birlikte tahsilinin talep edildiği, imar uygulaması sonucu sözkonusu parselin imar planında yeşil alanına ayrılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Dava konusu uyuşmazlıkta, idarenin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında bir işleminin bulunmaması karşısında davanın anılan Kanun'un 14. maddesinde işaret edilen bedel artırma davası niteliğinde olduğunun kabulüne olanak bulunmadığı; davacının davayı idarenin uygulamasından doğan zararlarının giderilmesi istemiyle açtığı görülmektedir. Bu durumda 3194 sayılı İmar Kanunu arazi ve arsa düzenlemesine ilişkin 18. Maddesinin

uygulanmasından kaynaklanan ve imar planıyla buna dayalı imar uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan uyuşmazlığın 2575 sayılı Kanunun 2/1 -b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiği, Anayasa Mahkemesinin kararı ile 6100 sayılı HMK'nun 3. Maddesinde iptal edildiği, davaya konu uyuşmazlığın idare mahkemesinin görev alınma girdiği, görev hususun dava şartlarından olup yargılamanın her aşamasında mahkemece göz önünde bulundurulması gerektiği anlaşılmakla mahkememizin görevsizliğine, davacının idare mahkemesine dava açmasına muhtariyetine" şeklindeki gerekçesi ile Mahkemelerinin görevsizliğine, bu hususta görevli mahkemenin Aksaray İdare Mahkemesi olduğuna karar vermiş, verilen karar taraflara 14.11.2012 tarihinde tebliğ edilmiş olup, tarafların kararı temyiz etmemesi üzerine karara şerh edildiği üzere 29.11.2012 tarihinde kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez aynı istemle; davalı idarenin dava konusu taşınmaza kamulaştırmasız el atması nedeni ile uğradığı zararın tazmini istemi ile idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı vekili Aksaray İdare Mahkemesi'ne süresi içinde verdiği dilekçesi ile özetle; görev itirazında bulunmuştur.

Aksaray İdare Mahkemesi: 26.06.2013 gün ve 2013/302 Esas sayılı kararı ile; "2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı bendinde, idari dava türleri; a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, e) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmış, aynı maddenin (2) numaralı bendinde ise, idari yargının idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmakla görevli olduğu kural altına alınmıştır.

İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarının; idari dava türlerinden biri olduğu idare hukukunun bilinen ilkelerindendir.

İdare, idare hukuku alanında kamu gücüne dayalı olarak re'sen ve tek yanlı irade açıklaması sonucu tesis etmiş olduğu işlemlere, hukuk alanında yeni durumlar oluşturmasıyla idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak bu işlemler özel yasal düzenlemeler dışında, idari yargı denetimine tabi bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından, dava konusu Aksaray İli, Merkez İlçesi, Küçük Bölcek Mahallesi, 972 ada, 1 nolu parselin bulunduğu alanın imar planında kamu hizmet alanı olarak işlevlendirilmesine rağmen bu alanın uzun süre kamulaştırtmaması nedeniyle taşınmazın mülkiyetinin bedele çevrilerek değer karşılığı olan 600.000,00 TL'nin ödenmesi istemiyle işbu davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Dava konusu uyuşmazlıkta idarenin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında herhangi bir işleminin olmadığı ve davanın anılan Kanun'un 14. maddesinde işaret edilen bedel artırma davası niteliğinde de olmadığı, davanın idarenin uygulamasından doğan zararların giderilmesine ilişkin olduğu görülmektedir.

Bu durumda 3194 sayılı İmar Kanunu'nun uygulamasından kaynaklanan ve imar planı ile buna dayalı imar uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan uyuşmazlıkların, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 09.04.2012 tarih ve E:2012/41 K:2012/77 sayılı kararı da bu doğrultudadır." şeklindeki gerekçesi ile davalı idare vekilinin görev itirazının reddi ile bakılan davada Mahkemelerinin görevli olduğuna karar vermiş, verilen karar davalı vekiline 31.07.2013 tarihinde, davacı vekiline 01.08.2013 tarihinde tebliğ edilmiş, davalı vekili tarafından süresinde 2247 sayılı Kanun'un 10.maddesi gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması isteminde bulunulmamıştır.

Aksaray İdare Mahkemesi'nin görevlilik kararı sonrasında davalı vekili tarafından dosyaya sunulan 21.04.2014 tarihli dilekçeye ekli fotoğraflarla, dava konusu taşınmazın zeminde park alanı olarak kullanıldığını belirttiği görülmüştür.

Bunun üzerine Aksaray İdare Mahkemesi: 23.12.2014 gün ve 2013/302 Esas, 2014/1394 Karar sayılı kararı ile: "2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, idare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'unun 3410 sayılı Kanunla değişik 5. maddesinin 1. fikrasında; idare mahkemelerinin, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştayda çözümlenecek olanlar dışındaki, iptal davalarını, tanı yargı davalarını, tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları, diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği düzenlenmiş, 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fikrasında; idari dava türleri, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı açılan iptal davaları; idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı açılan davalar olarak sayılmış; idari yargının idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmakla görevli olduğu kurala bağlanmış, aynı Yasanın 14. maddesinde ilk incelemeye ilişkin hususlar ayrı ayrı sayılmış, anılan yasanın 3622 sayılı yasayla değişik 15. maddesinin (l/a) bendinde ise, "14. maddesinin (3/a) bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine karar verilir." hükmüne yer verilmiştir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 1 'inci maddesinde; bu Kanunun; kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, Devlet ve kamu tüzelkişilerince kamulaştırılmasında yapılacak işlemleri, kamulaştırma bedelinin hesaplanmasını, taşınmaz malın ve irtifak hakkının idare adına tescilini, kullanılmayan taşınmaz malın geri alınmasını, idareler arasında taşınmaz malların devir işlemlerini, karşılıklı hak ve yükümlülükler ile bunlara dayalı uyuşmazlıkların çözüm usul ve yöntemlerini düzenlediği belirtilmiş, devam eden maddelerinde kamulaştırma usul ve esaslarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

İdari usul ve esaslar dışında idarece bir ayni hakka müdahalede bulunulması, özel mülkiyete konu taşınmaza

kamulaştırmasız el atılması halinde meydana gelen zararın tazmini davalarının, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; davacının maliki olduğu uyuşmazlık konusu taşınmaz üzerinde davalı idarece park yapılmak suretiyle fiilen el atıldığı, davanın açıldığı tarihe kadar da kamulaştırılması yönünde herhangi bir işlemin yapılmadığı anlaşılmıştır.

Bu bakımdan; idarenin kamulaştırma işlemi gerçekleştirmeden uyuşmazlığa konu taşınmaza fiilen el atmasının İdare Hukukunun konusuna giren "idari eylem" veya "idari işlem" olarak kabulü mümkün olmadığından; idarenin, açık ve ağır biçimde hukukilikten yoksun olan ve bu haliyle "haksız fiil" olarak kabul edilebilecek uygulaması nedeniyle açılan davanın görüm ve çözümü, Adli Yargı'nın görev alanına girmektedir." şeklindeki gerekçesi ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 15 inci maddesinin (1/a) bendi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar davacı vekiline 27.01.2015 tarihinde, davalı vekiline 26.01.2015 tarihinde tebliğ edilmiş olup, yasal süresi içinde kanun yollarına başvurulmadığından kesinleşmiştir.

Davacı vekili adli ve idari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 4.5.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Birgül YİĞİT'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının taşınmazına imar planında yeşil alanda bırakılmak suretiyle kamulaştırmasız el atıldığı ve bu şekilde davacının zararına yol açıldığı belirtilerek; fazlaya ilişkin tüm yasal talebi dava ve ıslah hakları saklı kalmak kaydıyla mülkiyetin bedele çevrilerek değer karşılığı olan 600.000,00 TL nin davacıya ödenmesi istemiyle açılmıştır.

Dosya kapsamında bulunan bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde davalı Belediye Başkanı tarafından Aksaray 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2012/343 Esas sayılı dosyasına verilen 27.07.2012 gün ve 3950 sayılı yazıda dava konusu taşınmaz üzerinde imar planına göre herhangi bir işlem yapılmadığı belirtilmiştir. Davalı vekili tarafından Aksaray İdare Mahkemesi'nin 2013/302 Esas sayılı dosyasına sunulan 21.04.2014 tarihli dilekçe ve ekindeki fotoğraflarla, dava konusu taşınmazın park olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Bunun dışında gerek Aksaray 1.Asliye Hukuk Mahkemesi dosyasında gerekse Aksaray İdare Mahkemesi dosyasında, dava konusu taşınmaz üzerinde keşif yapıldığı ve el atma durumunu ortaya koyar şekilde rapor alındığına dair bilgi ve belgeye rastlanmamıştır.

Bu bilgi ve belgeler ışığında yapılan değerlendirme neticesinde, dava dosyasına sunulan fotoğraflar ve davacı ile davalı vekilinin dava konusu taşınmaza fiilen el atıldığına ilişkin birbirini teyit eden beyanları bir bütün olarak ele alındığında, dava konusu taşınmaza fiilen el atıldığı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca; dava taraflarının birbirini teyit eden ve fotoğraflarla desteklenen açıklamaları karşısında 27.07.2012 gün ve 3950 sayılı davalı Belediye Başkanlığının yazı cevabına itibar edilmesi olanağı bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belediyelerin 3194 sayılı imar Kanunu 8. maddesi ve 18. maddesinin verdiği yetki ile arazi ve arsalar üzerinde imar planlarının hazırlanması ve yürürlüğe konulması, arazi ve arsa düzenlemesi gibi faaliyetleri kapsamında yaptıkları imar planlarından kaynaklanan işlemlerin tek yanlı ve kamu gücüne dayanan irade açıklamaları ile tesis edilen genel ve düzenleyici işlemler olduğu bu yönü ile de idari eylem ve işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargı yerlerinde çözümlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Buna karşılık, Belediyece, Kamulaştırma Kanunu'nda öngörülen usul ve yöntemlere uygun idari nitelikte uygulama işlemleri yapılmaksızın, dava konusu taşınmazlardan bir tanesine fiilen el atılması karşısında, idarenin bu eyleminin kamulaştırmasız el atma niteliğini taşıdığı açıktır.

Öte yandan, İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Nitekim, yukarıda belirtilen genel kabul doğrultusundaki Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11.2.1959 günlü, E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararının III. bölümünde, "İstimlaksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanunu'na uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir." görüşüne yer verilmiştir.

İdarenin dava konusu 972 Ada 1 Parsel numaralı taşınmaza kamulaştırmasız el atması karşısında, bu taşınmaz

bakımından el atmadan doğan zararın tazminine yönelik olan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Aksaray 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Aksaray 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 01.10.2012 gün ve 2012/343 Esas, 2012/434 Karar sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 4.5.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Eyüp Sabri	Ali	Nurdane
ÖZGÜLDÜR	BAYDAR	ÇOLAK	TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Alaittin Ali	Ayhan	Mehmet
ÖĞÜŞ	AKARSU	AKBULUT